

Наталія Стеблина

«Пресрелізм» у місцевій пресі: контекст журналістського матеріалу та особливості сприйняття повідомлень одеських медіа

У статті вивчається вплив матеріалів, провідним джерелом для яких був прес-реліз, на читачів, для цього шляхом опитування 118 респондентів. Встановлено, що основний вплив пресрелізму не в тому, що читачі запозичують фрейми, наявні у прес-релізі, а у спрямуванні уваги на тих, хто з точки зору автора цього прес-релізу, має бути важливим під час ухвалення рішення. Формування позиції читачів залежить від того, чи подається журналістом бекграунд (зокрема інші позиції щодо того, що сталося). Читаючи якісний матеріал із залученням великої кількості джерел, аудиторія стає більш схильною до того, аби сприймати проблему у ракурсі потреб громадянського суспільства. Аудиторія у переважній більшості випадків вважає достатньою інформацію, яку знаходить у тексті (навіть якщо прес-реліз – єдине джерело інформації у публікації), відповідно рішення читач ухвалює на основі саме тієї інформації, яку він знайде у газетному тексті.

Ключові слова: пресрелізм, контекст і сприйняття журналістського матеріалу, фреймінг, теорія порядку денного, журналістські стандарти, бекграунд

Наталія Стеблина,

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

email: steblyna@onu.edu.ua

«Пресрелізм» - публікація у ЗМІ матеріалів на основі повідомлень PR-служб – розповсюджена проблема не тільки для українських, але і для світових медіа. Зниження інтересу до повідомлень мас-медіа, збільшення норм журналістської праці, відтік реклами в інтернет (зокрема у соціальні мережі) – ці та інші причини змушують журналістів надавати перевагу швидкості, поступаючись якістю. Повідомлення прес-служб місцевої та центральної влади, політиків та бізнесменів розповсюджуються сьогодні через безліч каналів (блоги, офіційні сайти та сторінки у соціальних мережах, прес-конференції та брифінги), відтак стають для журналістів зручним способом заповнити стрічки новин або ж газетну площу. При цьому, саме представники влади, виходячи з результатів досліджень, стають провідним джерелом інформації для місцевої влади [13, с. 48.]. В результаті, саме місцева влада «бере участь у фреймінгу», тобто отримує можливість впливати на те, як аудиторія сприйматиме ті або інші події.

Якщо розглядати проблему впливу «пресрелізму» на читачів, місцеві медіа є дуже зручним матеріалом. Згідно із даними Інституту демократії імені Пилипа Орлика, передруковування прес-релізів – одна із характерних рис медіа у різних регіонах [7]. Відтак, фрейм, який закладено у прес-реліз, ніяк не трансформується журналістами. Подібну ситуацію маємо у багатьох регіонах України: Житомирі [10], Сумах та Дніпропетровську [16], в Чернівцях та інших містах України. Людмила Василик, описуючи ситуацію у Чернівцях, наводить у приклад газету «Свобода слова», говорячи, що за у трьох номерах видання було усього два(!) матеріали, підписані штатними працівниками: «Все інше наповнення — суцільні дайджести, переважно з центральних видань; нашвидкуруч скомпоновані матеріали з повідомлень чернівецьких сайтів; матеріали прес-служб, передруковані й навіть не опрацьовані журналістами...» [5].

Передруковуючи прес-релізи місцевих чиновників, журналісти, хочуть вони того чи ні, допомагають владі сформувати у свідомості читачів саме ту картину, яка їй вигідна, лишаючи незмінним фрейм, що пропонується піарниками. Тим самим, важливі функції медіа: «забезпечення відкритості» за Г. Штромайером [15, с. 64-79], «критики і контролю» за К. Г. Флахом [14, с. 34], ігноруються. Маючи дані про кількість матеріалів, надрукованих на основі прес-релізів, а також про причини такого явища, як пресрелізм, [2], [6] проблема впливу цих текстів на аудиторію, лишається маловивченою. Тому **метою** цього дослідження є аналіз сприйняття аудиторією журналістських текстів залежно від використаних у них джерел (прес-релізів, повідомлень з прес-конференції, експертів, силових структур та ін.) За основу ми взяли повідомлення одеських медіа про загибель дитини у шахті ліфта. Усі місцеві та центральні українські ЗМІ повідомляли про цю подію, що сталася на початку 2016 року. Важливим фактом тут є також те, що трагедія сталася відразу після того, як майстер-ліфтер закінчив роботу щодо усунення неполадок. Журналісти, висвітлюючи цю подію, зверталися як виключно до представників влади (газета «Вечерняя Одесса»), так і намагалися зрозуміти її у більш широкому контексті, залучаючи коментарі експертів, документи, вивчаючи європейський досвід та ін. (газети «Одесская жизнь», «Сегодня»).

За спостереженням З. Вайшенберга, журналісти ухвалюють рішення щодо деталізації тієї або іншої події, орієнтуючись на «значення (важливість, масштаб) та інтерес публіки» [4, с. 31]. Відтак можна було б припустити, що до пресрелізму журналісти вдаються тоді, коли повідомлення не є для них принциповим. Тим не менш, аналізуючи висвітлення вищевказаної події одеськими виданнями, знаходимо приклади «пресрелізму». Тож навіть якщо усі фактори, перераховані З. Вайшенбергом, присутні, журналісти можуть бути незацікавлені в альтернативних точках зору та бекграунді. Відтак ми маємо нагоду проаналізувати

реакцію читачів на подібні публікації. При цьому ми хочемо відповісти на такі питання:

- Чи впливає позиція, подана у прес-релізі (і передрукована журналістами), на формування думки читача? Чи погоджується він із тією думкою, яка є панівною у цьому прес-релізі?

- Чи відрізняються оцінки читачів щодо того, що сталося, залежно від того, що вони читають – якісний матеріал чи текст, написаний на основі прес-релізу?

- Чи відчують читачі потребу у додатковій інформації?

- Чи розпізнають читачі порушення у текстах професійних стандартів?

Для того, аби зрозуміти, наскільки подібна подача інформації впливає на думку читачів, ми провели анкетування, до якого були залучені студенти-журналісти та студенти філологи 1-3 курсів. Ми опитали 118 студентів, кожного ми попросили прочитати публікації у виданнях «Вечерняя Одесса» (текст прочитали 35 респондентів), «Одесская жизнь» (42 респонденти), «Сегодня» - 41 респондент. Питання, які ми ставили, були такі:

- «Як би ви переказали текст своєму другові/знайомому?»

- «Хто винен у тому, що сталося?»

- «Чи є у тексті вся важлива інформація для того, аби зрозуміти, що сталося? Якщо з вашої точки зору якоїсь інформації бракує, вкажіть, якої саме»

- «Як би ви оцінили позицію автора тексту? Він нейтральний чи обіймає певну позицію? Яку? Чи має він право на те, аби висловлювати свою позицію у цьому випадку?»

- «Як у цілому ви оцінюєте матеріал? Чи дотримується автор усіх важливих стандартів? Якщо певні стандарти порушені, вкажіть, які саме».

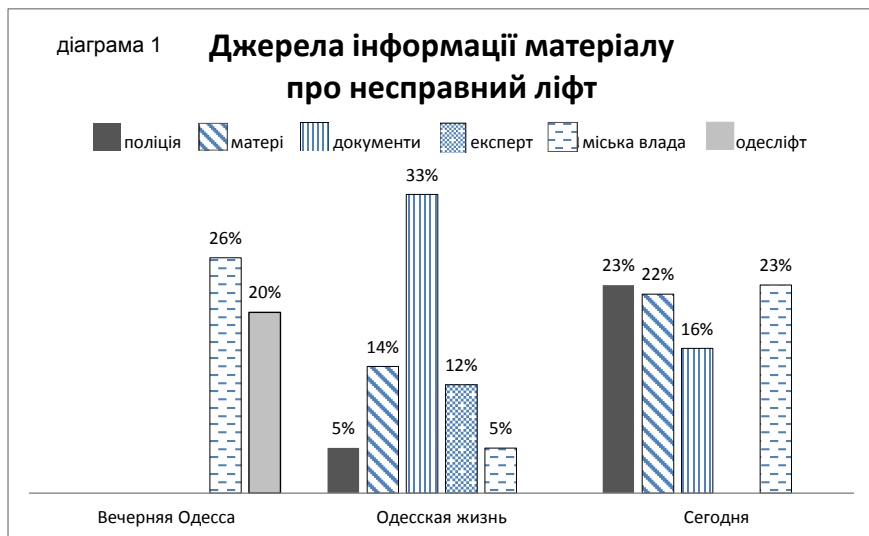
Респонденти мали можливість давати розгорнуті відповіді.

Джерела інформації та дотримання професійних стандартів у матеріалах місцевих газет

Публікація видання «Вечерняя Одесса» [11] на 47%

складається із інформації, яку журналістка отримала на прес-конференції, що була організована компанією, що обслуговувала ліфт та представником місцевої влади, і з коментаря, наданого прес-службою головного управління держслужби України з питань праці в Одеській області), решта 53% - міркування авторки, де немає посилань на жодне з джерел. Якщо говорити про «Одесскую жизнь», то це аналітичний матеріал [8], основною якого став власний пошук та збір інформації. Тут ми маємо коментар поліції, коментарі матерів, які користуються ліфтами в Одесі, посилання на документ, коментар експерта, міської влади, а також посилання на європейський досвід. Матеріал газети «Сегодня» [12] також містить більше джерел інформації (незважаючи на те, що газета щоденна): коментар поліції, коментарі матерів, коментар міської влади, посилання на Єдиний центр звернення громадян. Детальніше ситуація показана на діаграмі 1.

Відповідно, у газеті «Вечерняя Одесса» влада та представники «Одесліфту» отримують якнайбільше можливостей для того, аби виправдатися і, відповідно, звинувати

в усьому матір, яка нібито порушила техніку безпеки. В газеті «Сегодня» усі перебувають приблизно в рівних умовах, якщо ж говорити про «Одесскую жизнь», то тут журналісти відійшли від самої події, намагаючись подивитися на неї відсторонено, знайти закономірність.

Ще один момент, на який ми звернули увагу, це дотримання журналістських стандартів у матеріалах. Якщо говорити про матеріал «Вечерней Одессы», очевидним є порушення стандарту балансу думок та повноти. Також порушено стандарт відокремлення фактів від коментарів. Журналістка активно коментує те, що відбулося. Наприклад:

- «Значит, ремонт подъемника был проведен ненадлежащим образом, если первый же вызов кабины (после завершения работ!) создал опасную ситуацию»;

- «А пока одесские лифты будут обновляться, кто знает, в каком еще доме может, не дай Бог, произойти подобная трагедия. Ведь не секрет, что мамочки заходят с колясками в лифт вопреки технике безопасности не из вредности или упрямства, а потому, что им так удобно. Попробуй, держа ребенка, одной рукой закатить в тесную кабину тяжелую коляску. Да еще умудриться придерживать створки двери, которые цепляются за колеса. Хотя, как говорится, береженого Бог бережет...».

У матеріалі газети «Одесская жизнь» знаходимо порушення стандарту достовірності, зокрема посилення на досвідчених мам та бабусь (без уточнення джерела), а також неточне посилення на інформацію про ситуацію з ліфтами в ЄС: «На всей территории ЕС действуют единое «лифтовое законодательство» и комплексная программа безопасности, которые регламентируют все этапы «жизни» лифта — от начала его производства до момента окончания работы лифта. Правилами строго регламентированы сроки службы как самого лифта, так и всех важных деталей, которые требуют обязательной замены один раз в 3, 5 или 10 лет», зокрема тут не вказано джерело інформації, посилення «єдине ліфтове

законодавство» не дає можливості знайти джерело самостійно. Щодо інших стандартів, то вони в цілому дотримані.

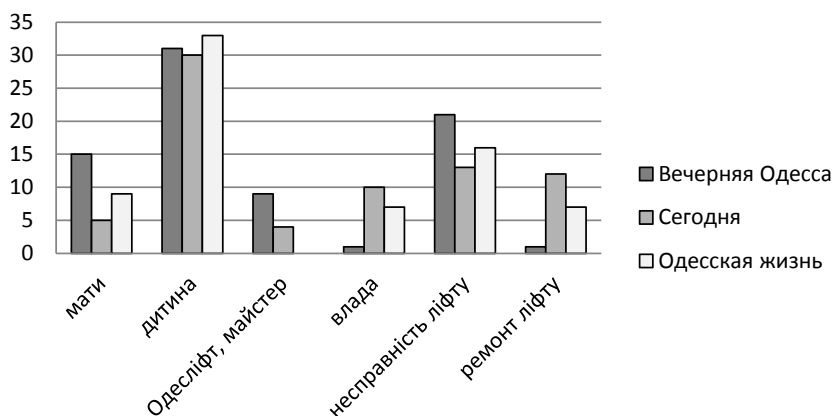
У тексті газети «Сегодня» не знаходимо коментаря представників «Одесліфту», хоча їх у своєму коментарі захищає представник міської влади. Цікаво, що в обидвох випадках журналіст намагається бути нейтральним і не стає ні на чію сторону.

Перекази текстів про несправний ліфт

Переказ тексту давав нам змогу оцінити, як респондент зрозумів текст, хто, з його точки зору, є основними учасниками події, що є причиною того, що сталося. Адже наратив зазвичай конструюється саме навколо головних суб'єктів. Ми провели контент-аналіз усіх переказів, визначивши кількість згадувань основних суб'єктів. Його результати можна побачити на діаграмі 2.

У випадку з матеріалом газети «Вечерняя Одесса» усе зводиться концентрації уваги на матері, дитині та несправності ліфту. Фактично ми маємо фатальну ситуацію, з якої немає виходу: відбулася трагедія, якої не можна було оминати. Розглянемо для прикладу декілька характерних реплік з анкет:

діаграма 2 **Контент-аналіз переказів тексту**

• «В Одесі мама випустила дитину в шахту ліфта. Ліфт не працював належним чином – двері відкрились, ліфт поїхав, дитина впала...»;

• «... трапилась трагедія, загинув маленький хлопчик в ліфті через необережність і порушення правил безпеки матері, і через часткову несправність ліфту»;

• «в ліфті одного з будинків... загинула дитина на очах матері, яка не встигла його врятувати. Поки що не встановлено, хто в цьому винен, але більше відповідальність на матері».

При цьому майже не робиться акцент на місцевій владі, а також на потребі модернізації ліфтів, тобто на тому, що подібну проблему можна і варто вирішувати.

У випадку з матеріалом газети «Одесская жизнь» акцент робиться на дитині, несправності ліфту та необхідності ремонту ліфтів у місті, окрім цього, тут з'являється влада, яку респонденти звинувачують у тому, що сталося. Хоча, звичайно, трапляються перекази, подібні до наведених вище, але про матір згадують лише у вісьмох випадках. Самі ж висловлювання більш нейтральні та відсторонені. Ось фрагменти:

• «Після загибелі дитини, яка впала у шахту ліфта, влада нарешті вирішила замінити ліфти»;

• «У цьому матеріалі розповідається про страшну трагедію, та про те, що багато ліфтів несправні»;

• «У даному матеріалі йде мова про проблеми ліфтів на Одещині, ознаки пошкодженого ліфта та нещасний випадок через несправність ліфта».

У переказах респонденти зазвичай згадують про загибель дитини, а також роблять акцент на те, що це відбулося через проблему, яка стосується усього міста. Відповідно, ми майже не зустрічаємо коментарів про неминучість ситуації, навпаки наголос робиться на тому, що проблему потрібно вирішувати.

Схожа ситуація зі сприйняттям матеріалу газети «Сегодня». «Дійові особи» у переказі ті ж самі. Респонденти також пишуть коментарі не тільки про матір, несправний ліфт і дитину, а

помічають загальну проблему:

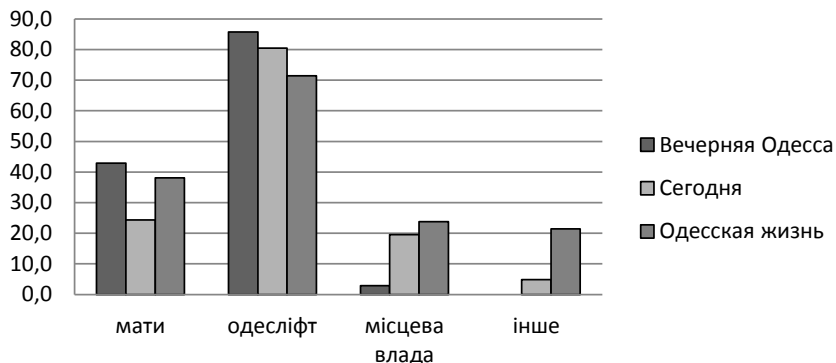
- «Сталася така трагедія. Це проблемна тема – ліфти, що знаходяться у неробочому стані»;
- «Через несправність багатьох ліфтів страждають люди. Вже був випадок з хлопчиком, і уряд нічого не робить, щоб це виправдати. Одні відмовки».

Цікаво, що переповідаючи текст, респонденти вже готуються до того, щоб ухвалити певне рішення щодо того, хто винен. Як ми побачимо нижче, у відповідях на питання, хто ж винен у тому, що сталася, фігурують ті ж суб'єкти, що й у переказах.

Ось як читачі відповідали на питання щодо винних (респонденти вказували як одну, так і декілька позицій - діаграма 3).

Якщо говорити про матеріал «Вечерней Одессы», то тут бачимо, що читачі сконцентрувалися на матері та компанії «Одесліфт». Лише одна людина відповіла, що можливо, влада також до цього причетна. Цікаво й інше: незважаючи на те, що у матеріалі були наявні тільки думки місцевої влади та представника «Одесліфту», читачі найбільше звинувачували

діаграма 3 **Хто винен у тому, що сталося?**

саме їх. І тут варто взяти до уваги, що у матеріалі й автор висловлювала свою позицію, зокрема вона деінде захищала матір, яку інша сторона називала винною. Щоправда, якщо звернути увагу на оцінки, які давали читачі матеріалу газети «Одесская жизнь», то тут маємо подібний відсоток тих, хто звинувачує матір. Однак тут все ж респонденти згадують владу, а також обирають інші позиції. Наприклад, восьмеро читачів вказали, що винні самі мешканці будинку, які нічого не роблять. І це можна сприймати як поштовх до сприйняття себе частиною громадянського суспільства, оскільки аналітичний матеріал «Одесской жизни», написаний з урахуванням стандартів, а також із залученням великої кількості позицій (у тому числі й експертів). Цікаво також, що у випадку з матеріалом газети «Сегодня», де не було думки представників «Одесліфту», менший відсоток читачів звинувачує матір. І тут також зустрічаємо 20% тих, хто вважає місцеву владу винною у ситуації.

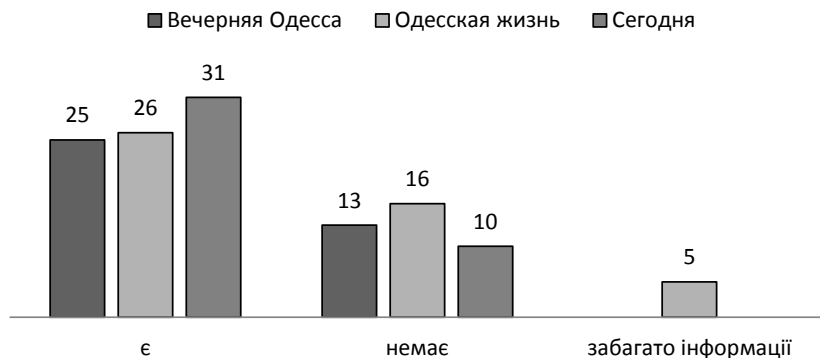
Дотримання журналістських стандартів очима читачів

Перейдемо до аналізу наступних питань – а саме до того, як читачі оцінюють якість журналістських матеріалів. Як ми вже зазначали вище, порушення стандартів наявні у всіх матеріалах, проте все ж найбільше їх зустрічаємо у тексті «Вечерней Одессы».

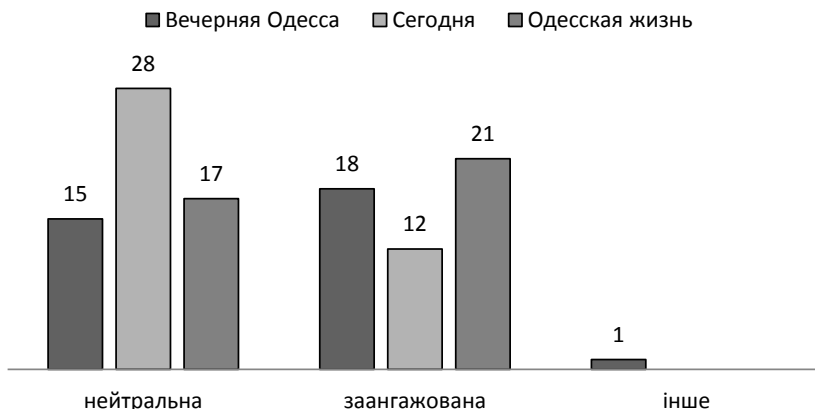
Перше питання стосувалося принципу повноти, ми запитали у респондентів, чи є у текстах уся важлива інформація. Ось які відповіді ми отримали (у випадку, якщо коментар був таким: «Інформації є достатньо. Проте не вистачає коментаря хоча б якоїсь мами з цього будинку», ми ставили один бал у графі «достатньо інформації» і один бал у графі «деякої інформації не вистачає»). Див. діаграму 4.

Цікаво, що у переважній більшості випадків читачі задовольняються тією інформацією, яка міститься у тексті, не звертаючи увагу на відсутність тих або інших позицій. Навпаки, у деяких випадках (якщо йдеться про аналітичний матеріал), респонденти зауважували, що інформації забагато.

діаграма 4

Чи є у тексті вся важлива інформація?

діаграма 5

Позиція автора...

Хоча, як бачимо, є й скептики (приблизно третина), які бажали б прочитати більше даних.

Щодо нейтральності журналіста читачі виявилися більш критичними. Ось що вони відповіли на питання щодо цього (див. діаграму 5.):

діаграма 6

Чи дотримується автор усіх важливих стандартів?

Виходить, що саме стандарт відокремлення фактів від коментарів розпізнається читачами найкраще. Вони приділяють йому увагу більше, ніж стандартів повноти.

А ось як респонденти відповіли на запитання про дотримання стандартів в цілому (див. діаграму 6):

Але тим не менш, можемо зазначити, що не всі читачі розпізнають порушення стандартів. Ймовірно, ми можемо пов'язати це із тим, що в цілому вони задовольняються тією інформацією, яка є в матеріалі, та сприймають текст некритично.

Висновки

Отже, ми не змогли встановити залежності між тим, як інформація подається у прес-релізі, та тим, яке рішення щодо події ухвалює читач. Незважаючи на те, що у матеріалі газети «Вечерняя Одесса» були посилення лише на повідомлення прес-служб, в яких у тому, що сталося, звинувачували матір, читачі називали винною як матір, так і «Одеслфіт». Однак все ж пресрелізм впливає на інше – зокрема на те, кого саме як провідних дійових осіб обирає читач (іншими словами, згідно

з теорією порядку денного медіа, журналістські повідомлення впливають на аудиторію, виходячи з кількості згадувань про ті або інші події, або тих або інших осіб [3]). Провина ж потім лягає саме та тих осіб, яких називали у своїх текстах журналісти. Відповідно відсутність коментаря про те, що місцева влада також мусила б розділити відповідальність за те, що сталося, призводить до того, що читачі взагалі не згадують про неї під час визначення ступеня відповідальності. Тож основний вплив пресрелізму не в тому, кого читачі визнають винними, а у спрямуванні уваги на тих, хто з точки зору автора цього пресрелізу, має бути важливим під час ухвалення рішення.

Також ми бачимо, що позиція читачів формується порізному, залежно від того, який матеріал – якісний чи ні – вони читають. Якісний матеріал із залученням різних позицій, експертів, документів та ін. надає ширший контекст, відтак читачі більш схильні до того, аби сприймати проблему у ракурсі потреб громадянського суспільства, а дискусія спрямовується у сторону громадянського контролю за діями влади. Тут знаходимо підтвердження висновків Дж. Дракмана, який вважав, що людина, яка має можливість порадитися із кимось або ж знайти додаткову інформацію про тему, може й не погодитися із фреймами, які пропонують медіа [1]. Тож важливо, що читачі матеріалів з газет «Одесская жизнь» та «Сегодня» бачать вихід із того становища, що сталося, на відміну від читачів матеріалу «Вечерняя Одесса»: трагедії не можна було оминати, відтак треба змиритися.

Теорія фреймінгу та теорія порядку денного зазвичай розглядалися окремо. Ми ж можемо знайти залежність між ними. Згідно з теорією порядку денного читачі звертають увагу на тих або інших героїв новин, вважають їх важливими, вартими уваги та ін. Згідно ж з теорією фреймінгу, залежно від того, хто включений у контекст, фрейми, закладені, приміром, у повідомлення прес-служб, будуть більш або менш впливовими.

Ще один момент, який ми хотіли протестувати, – це потреба аудиторії у додатковій інформації. Ми бачимо, що у переважній більшості випадків читачі не відчують такої потреби, навіть якщо йдеться про відверто неповний матеріал газети «Вечерняя Одесса». Відтак важливо, аби медіа повідомляли не тільки основну інформацію, а й бекграунд, оскільки за часів нових медіа читачі не вважають за потрібне шукати інформацію самостійно. Зокрема Р. Крейг говорив, що власним пошуком інформації займаються лише читачі інтернет-новин [9, с. 32], якщо ж говорити про газети та телебачення, тут аудиторія, швидше, погоджується із тим, що інформації, яку надали журналісти, достатньо.

Так само розпізнання порушень стандартів не є для читачів пріоритетним. Швидше за все, вони ухвалювали свою думку про це, виходячи із того, сподобався їм матеріал чи ні. Це, звичайно, ще один аргумент на користь впровадження програм щодо підвищення ступеня медіаграмотності населення.

Відтак можемо констатувати, що пресрелізм впливає на спрямування уваги читачів в процесі формування ставлення щодо подій. При цьому, оскільки читачі в переважній більшості випадків не шукають додаткової інформації, подібний прийом може бути цілком дієвим у тому, аби приховати важливу інформацію та переключити увагу на інші проблеми. І ті локальні газети, передруковуючи великий відсоток прес-релізів місцевої влади, стають співниками у тому, щоб в результаті аудиторія ставала більш прихильною до того, щоб ставитися до цієї місцевої влади менш критично.

Література

1. Druckman J. N. Using Credible Advice to Overcome Framing Effects // The Journal of Law, Economics, & Organisation. – 2001. - № 17 (1). – С. 62-82.
2. Lee S. T., Basnyat I. From Press Release to News: Mapping the Framing of the 2009 H1N1 A Influenza Pandemic // Health Communication. – 2013. – № 28. – С. 119-132.
3. McCombs M. E., Donald L. S. The Agenda-Setting Function of Mass Media. – The Public Opinion Quarterly. – 1972. – Вип. 36. – №2. – С. 176-187.
4. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навчальний посібник / за загал. ред. В. Ф. Іванова. – К.: Академія Української преси, 2011. – 262 с.
5. Василик Л. Провладність та опозиційність... А стандарти ті ж! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/regional_newspapers/provlnadnist_ta_opozitsiynist_a_standarti_ti_zh/
6. Дейвіс Н. Новини пласкої землі / Н. Дейвіс. – К. : Темпора, 2011.
7. Єременко С. Прес-релізи та Фейсбук — основні джерела інформації регіональної журналістики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/regional_newspapers/pres-relizi_ta_feysbuk_osnovni_dzherela_informatsii_regionalnoi_zhurnalistiki/
8. Калинина А. Поездки над пропастью [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://odessa-life.od.ua/article/6666-Poezdki-nad-propastyu-kogda-otremontiruyut-ili-zamenyat-tysyachu-opasnyh-liftov-v-Odesse>
9. Крейг Р. Інтернет-журналістика: робота журналіста і редактора у нових ЗМІ / Річард Крейг. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 324 с.
10. Новожилова І. Житомирські медіа: про стандарт достовірності та місцеву комунікацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/regional_newspapers/zhitomirski_media_pro-standart_dostovirnosti_ta_mistsevu_komunikatsiyu/
11. Онькова В. «Трагедія в ліфті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vo.od.ua/rubrics/tema-dnya/35343.php>
12. Подробности трагедии в Одессе: 3-летний ребенок погиб в шахте лифта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.segodnya.ua/regions/odessa/podrobnosti-tragedii-v-odesse-3-letniy-rebenok-pogib-v-shahte-lifta-703609.html>
13. Стеблина Н. Пресрелізм у мережевих виданнях, або Як журналісти допомагають владі виховувати слухняних громадян // Мас-медіа. Демократія. Інформаційна війна. – Науково-практичне видання. – К. : СПД Матвієнко, 2014. – С. 43-52.

14. Флах К. Г. Влада і злиденність преси / Ред.-упор. В. Ф. Іванов; Переклад В. Климченка — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. — 186 с.
15. Штромайер Г. Політика і мас-медіа. - К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. - 207 с.
16. Ярова А. Дайджести як головний формат регіональної журналістики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.medi-asapiens.ua/monitoring/regional_newspapers/daydzhesti_yak_golovniy_format_regionalnoi_zhurnalistiki/

«Прессрелизм» в местной прессе: контекст журналистского материала и особенности восприятия сообщений одесских медиа

Наталия Стеблина

кандидат наук по социальным коммуникациям, доцент кафедры рекламы и связей с общественностью

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова

В статье изучается влияние на читателей материалов, ведущим источником для которых стал пресс-релиз, для этого путем опроса 118 респондентов установлено, что такие материалы определяют то, кого читатели считают главными героями новостей. Так что основное влияние прессрелизма не в том, что читатели используют фреймы, которые присутствуют в пресс-релизе, а в направлении внимания на тех, кто с точки зрения автора этого пресс-релиза, должен быть важным во время принятия решения. Формирование позиции читателей зависит от того, подается ли журналистом бекграунд (прежде всего, другие позиции по поводу того, что случилось). Читая качественный материал с использованием большого количества источников, аудитория становится более склонной к тому, чтобы воспринимать проблему в ракурсе потребностей гражданского общества. Также, исходя из результатов исследования, определено, что аудитория в большинстве случаев считает достаточной информацию, которую находит в тексте (даже если пресс-релиз - единственный источник информации публикации), соответственно решение читатель принимает на основании той информации, которую он находит в газетном тексте, не занимаясь поиском дополнительных источников.

Ключевые слова: прессрелизм, контекст и восприятие журналистского материала, фрейминг, теория повестки дня, журналистские стандарты, бекграунд.

«Pressreleasm» in the local press: journalistic material context and features of Odessa media messages perception

Nataliia Steblyna

*PhD in Social Communications, assistant professor at advertisement and PR chair
Odessa I. I. Mechnikov University*

Publications with the only press-release as a source are the main problem of the local press, it concerns not only internet-media, but print media as well, despite journalists of weekly papers have enough time for their own information search and gathering (M. Haler). The reasons of so called “pressreleasm”, a number of publications, which reprint press-releases are in the center of scientists’ attention, however, there is lack of research about such publications perception. Such materials influence at audience is studied in the article, for this aim 118 respondents were interviewed. The specifics of publications, which contained “pressreleasm”, and publications with wider context (with bigger number of sources) was discovered. It was figured out that materials with “pressreleasm” influence news heroes detection, so responsibility decision is made within this circle. So the main effect of “pressreleasm” is not in framing, there was no connection between frames, used in a press-release, and responsibility perception, but attention direction to those figures who from press-release author’s point of view must be important during decision-making. So readers’ position forming depends on background presence in journalistic material (primarily commentaries of other important sources). Having read a qualitative publication (with sufficient number of sources), audience more likely perceives a covered problem in the context of civic society needs. Journalists’ public also considers information published in the article adequate and usually doesn’t need details (even if a standard of completeness was ignored by an author), relatively decision-making is set on the basis of that information which was published in the newspaper text. Also the audience does not demonstrate critical attitude towards professional standards violations by journalists. The standard of facts and comments separation is recognized better, the standard of completeness is not in the center of readers’ attention. As a result connection between theories of agenda setting and framing was found. According to the first theory readers consider heroes mentioned in journalists’ texts as significant. And frames, used by those heroes would be more powerful if there were lack of the context in the journalists’ text.

Key words: “pressreleasm”, context and journalistic material perception, framing, agenda setting theory, professional standards of journalism, background.

References

1. Druckman, J. N. (2001) Using Credible Advice to Overcome Framing Effects. The Journal of Law, Economics, & Organisation, Vol. 17 (1), pp. 62-82.

2. Lee, S. T., and Basnyat, I. (2013) From Press Release to News: Mapping the Framing of the 2009 H1N1 A Influenza Pandemic. *Health Communication*, Vol. 28, pp. 119-132.
3. McCombs, M. E., and Donald, L. S. (1972) The Agenda-Setting Function of Mass Media. *The Public Opinion Quarterly*, Vol.36 (2), pp. 176-187.
4. Vaishenberg, Z. (2011) *Novynna jurnalistyka: navchalnyi posibnyk* [News journalism: Tutorial], V. Ivanov – ed., Kyiv: Academy of Ukrainian press, 262 p.
5. Vasylyk, L. (2015) Provladnist ta opozytsiynist... A standarty g! [Pro-government and opposing... But what about standards!] Retrieved January 6, 2017, from: http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/regional_newspapers/provladnist_ta_opozitsiynist_a_standarti_ti_zh/
6. Davies, N. (2011) *Novyny plaskoi zemli* [Flat Earth News], Kyiv: Tempora.
7. Yeremenko, S. (2016). Pres-relisy ta Facebook – osnovni dжерела informatsii regionalnoi jurnalistyky [Press-releases and Facebook are prominent sources for regional journalism]. *Mediasapiens*. Retrieved January 6, 2017, from http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/regional_newspapers/presrelizy_ta_feysbuk_osnovni_dzherela_informatsii_regionalnoi_zhurnalistiki/
8. Kalinina, A. (2016) *Poezdki nad propastiu* [Trips under gulf] *Odesskaya jizn*. Retrieved January 6, 2017, from <http://odessa-life.od.ua/article/6666-Poezdki-nad-propastyu-kogda-otremontiruyut-ili-zamenyat-tysyachu-opasnyh-liftov-v-Odesse>
9. Creig, R. (2007), *Internet-jurnalistuka: robota jurnalistiv ta vudavtsiv u novuh media* [Internet-Journalism: the Work of Journalists and Editors in New Media], Vudavnuchi dim Kuevo-Mohilyanska academia, Kyiv, 324 p. [In Ukrainian].
10. Novogylova, I. (2015) *Gitomyrski media: pro standart dostovirnosti ta mistsevu komynikatsiu* [Gytomyr media: reliability standard and local communication] *Mediasapiens*. Retrieved January 6, 2017, from http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/regional_newspapers/zhitomirski_media_pro_standart_dostovirnosti_ta_mistsevu_komunikatsiyu/
11. Onkova, V. (2016) *Tragedia v lifte* [Tragedy in the elevator]. *Vechernia Odessa*. Retrieved January 6, 2017, from <http://vo.od.ua/rubrics/tema-dnya/35343.php>
12. *Podrobnosti tragedii v Odesse: 3-letnij rebenok pogib v shahte lifta* [Details about tragedy in Odessa: 3 years old child died in lift shaft], *Segodnya*. Retrieved January 6, 2017, from <http://www.segodnya.ua/regions/odessa/podrobnosti-tragedii-v-odesse-3-letniy-rebenok-pogib-v-shahte-lifta-703609.html>
13. Steblyna, N. (2014) *Presrelizm u mistsevykh vydanniah, abo jak jurnalisty dopomagaut vladi vyhovuvaty sluhnianyh hromadian* [Pressrealism in local press. How do journalists help to the local authorities to educate obedient

- citizens]. Mas-media. Demokratia. Informatsiina vijna [Mass-Media. Democracy. Informational war] (pp. 43-52), Kyiv: CPD Matvienko.
14. Flach, K.-H. (2015) Vlada I zlydennist presy [Power and misery of the press], Ivanov V. F. ed, Kyiv: Academy of Ukrainian press, Center of Free Press, 186 p.
 15. Strohmeier, G. (2008) Politics and mass-media, Kyiv: Publishing house Kyiv Mohyla Academy, 207 p.
 16. Yarova A. Daidjesty yak holovnyi format regionalnoi jurnalistyky [Digests as the main format of the regional press] Mediasapiens. Retrieved January 6, 2017, from http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/regional_newspapers/daydzhesti_yak_golovniy_format_regionalnoi_zhurnalistiki/